

MAGYAR MERKUR

1789-dik esztendőben.

A Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. különös engedelmével.

Szereclán Sz. Mihály-havának 2-dik Napján.

Hadi-hírek

Egy hoszfzas tudósításban, melly a Foksáni ütközetet írja le, következő nevezetes dolgok foglaltatnak: A mi seregünknek száma, az Oroszokéval együtt, Kláin Fő Strázsamesternek igazgatása alatt a tár-szekerek mellett hátra-maradott 1000 embereket hozzá nem számlálván 20-ezeren fellyúl vólt; ágyúkat mindenestül 117 hordoztunk magunkkal. A Törökök, a raboknak mondások szerént 50-ezerre betsültek bennünket. A Török sereg 30-ezernél jóval több embereket foglalt magában, nagyobb részent lovafokat; a Jantsárok egy fogságba jutott Jantsár Agának szája-vallása szerént 39 zászlókkal, öszveséggel 3500-an valának. Az Oroszok prédával gazdagon megterhelve az ütközet után még az nap visfíza tértek Burlátra, Repnin Hertzegtől hivatvatván, a ki Elmt és

és *Szwarov* Generálissal az ellenség ellen fog indulni. Mi még az 1 és 2dik napon az ütközet-helyen maradtunk, annakutánna pedig egynéhány ezer lépésnyire Fokfánon túl az Oláh földön szállottunk-meg. Fokfán városa fele Moldvai fele Oláh országi; *Milkov* patakja osztja-ketté és egyszersmind határt vett a két ország között. Ezen városban, melly a háborúnak kifakadása előtt szint'akkora volt mint Pest, most egyetlen egy lakos sem találtatik; sok templomokon kívül csak kevés házak állanak még, és ezek is mind megégték; holott az előtt 6000-et számláltak benne. *Mavrojeni* az ütközet előtt három napokkal elébb a Török táborban volt; 14 órányira előre egész *Buszeoig* híret sem hallatni az ellenségnek, és egész odaig az egész tartomány is meg-hódolt immár; a *Rivniki* és *Buszeo* kerületnek Izprávnikjai is óltalmat kerestek már nálunk. Innét 9 mértföldet számlálunk *Brailovig* és 30-at *Bukurestig*. — Az el-esett ellenségnek számát még maig sem határozhatjuk-meg tökéletesen; bizonytal többre mégyen a két ezernél; mert minden órában holt Törökökre akadunk a bokrok között, mellyel tele vagyon az egész tartomány. Az ágyúk között voltak egynéhányak, mellyeket tavál a Bánátban vesztettünk-el. Az el-vett sátorok között, mellyeknek száma több 1000-nél, Ostriai Tisztek sátorjaikat iltajáltunk; 2 ellenséges ágyúk a Fokfáni klastromban a gyűlésben el-olvadtak, 3 ágyúk az Oroszoknak jutottak, 7 pedig nekünk. Aug. 5dikén egy Pulkovnik (Török Árnóták Oberstere) mint szökevény jöve a mi taborunkba, a ki azt erősti vala, hogy a két első Basák azt ütközetben el-esetek, de a Törököktől elhurtzoltattak. Egy el-fogatott Zsidó *Silistriából* bezzelli, hogy ő vele együtt 5 napokkal a hartz előtt, 22-ezer emberek küldettettek a Nagy Vezértől a Fokfán-

fánnál álló 15-ezer Törökök mellé, olly parantsolattal, hogy a mieinkre üfisenek; de mi meg-előztük őket.

Ez az ellenséges sereg, mellyet *Kóburg* Hertzeg egyenlő bátorsággal és fzerentsével szaladásra indított, nagy dolgokat forgatott elméjében; mert arra volt rendelve, hogy egész *Moldvát* és főképpen *Jáfyt* meg *Khotimot* a fényes Portanak urafága alá vesse. *Mavrojeni* Hofzpodár, ezt meg-igérte volt a *Dívánnak*, és reménylette, hogy két ütközetek által, mellyekben egyfzersmind *Kóburg* seregének és az *Erdélyi* Pafzfszusokon álló seregeknek munkát fogna adni, véghez vijendi szándékját. Hogy ígéretének beteljesítését annál inkább fiettese, azt mondják, már 6 hetektől fogva egy *Kapidsi* Bafa kékéri, a ki akkor szokott a *Dívántól* küldettetni, midőn valakinek fejét kívánja; mostan pedig minthogy az ő seregei ritul meg-verettettek a két helyeken, ő kegyelme nem sok fzerentsét ígérhet magának. A Török tábor *Fokfánnál* tsak egy oldalról vala fántzokkal meg-erősítve a bokrok felé leg-kifsebb gondofsággal sem vífeltettek, meg lévén arról győzettetve, hogy soha sem mehet ezen valamelly sereg ütközet rendjében által. Ami magunk katonái meg-vallják, hogy száz esztendőktől fogva nem mentek seregek olly bajos úton mint ez volt. Egy egész óra alatt mind a *Gyalogságnak* mind a *Lovafságnak* felettébb sűrű és tövises bokrok között, mellyek az embereket és lovakat fellyül halladták, kellettett által-verődnie. Egy tzung sem tudott a máfik felől semmit; ritkán látta valamellyik a mellette való pajtását, és mindazáltal mindegyik ütközet egyfzerre jött-ki a bokrok közzül, úgy hogy egy szempillantásban mindnyájan ütközet rendjében állanak. Mindegyik köz-ember egy napi zsóldot kap jutalmul, 2 napra való lisztet és mindegyik Batalljon egy nagy hordó bort.

Min-

Mindenik akar gyalog akar lovas Divizionak 25 jáhok adattattak. A parola az nap vólt: *Istennek hála és Foksán!* A tábori kiáltás mi nálunk *Jósef!* és az Oroszoknál *Katalin*.

A Foksánnál meg-verettetett Serászkir keresi mostanában az ő el-széllyedt seregeit, és azokat megint öszve-gyűjti olly véggel, hogy még egyszer *Kóburg* Hertzeg seregét meg-támadja vele.

Pest. Hiller Óberster Ur, a ki *Laudon* Fő Vezértől Bétsbe kü'dettetett, az ő vizsza mentében által utazott már ezen. — A közelebb múlt Pénteken a Fő Vezér *Pellegrini* Gróf Ur érkezett ide, Szombaton pedig ő Királyi Felsősége *Ferentz* Fő Hertzeg, ki is az utánna való napon meg indult innen a hadi sereghez. — *Hadik* Gróf Ur *Futakon* veszedelmes állapotban vagyon.

Szerem Vármegyéből iratik, hogy *Nádasdy* és *Dajtsmáiszter* Regimentjei *Zimonyba* utaztak, a többi seregek pedig, mellyek *Tóth* országból jöttek-alá *Rumánál* gyűlelkszenek öszve. Az imént múlt hónapnak 25-dikén reggel egy *Török* csoport egynehány fajakon a Száva tsutstsához jöve, 4 legényeket a szabad seregből körül fogának, egyiknek fejét vevék, kettejét el-fogák, és a negyediket meg-sebesíték, a ki mindazáltal szaladáással mentette-meg életjét. Vizsza-térvén *Belgrádba* olly öröm-kiáltásokat vittek véghez, mintha tudja mitsoda vitéz dolgot követtenek volna-el.

A fényes *Porta* még eddig egyik vezérjével sem bódogulhatott; mert olly dolgokat kíván, mellyek ki nem telhernek tőlök, és azok eránt a szeréntsélen történetek eránt kíván tőlök számot, mellyek semmiképpen sem függenek tőlök. Azt hírlelik, hogy a nagy hajós sereggel a fekete tengerre vitorlázott *Török*

rők Hajós Vezér, egyszerre el-tűnt. Az ő szökésének okát azt mondják lenni, hogy a Török Császár Konstantinápolyba számadásra hívta volna azon szerentsétlenség és kár eránt, melly a hajós sereget az erőszakos szélveszek miatt érte. Így tehát a Nagy Vezér is az Oláh országban sokáig tartott elszözésről számadásra vonattathatik.

Külömb-külömbféle tudósítások.

Óstriai Belgium. Aug. 14dikén következő parantsolat hirdettetett. *Második József's a t.* Oktob. 16-dikán 1786dikban költ parantsolat által azon jobbagyainknak egyenlő oktatások és formálások kedvéért, a kik az Istennek szolgálatjára szánják magokat, Löven városában *Generale Seminariumot* állítottunk-fel; e mellett nem vólt egyéb tésünk, mint a mi Belga népeinknek idei és örökké való bódogságok, megvilágosított és szelid lelki gondviselőket akarván nekik adni, a kik minden tudományokban jártosok, és minden virtusokban gyakoroltak légyenek, a mellyek szükségesek mind azoknak a kötelekségeknak beteljesítésére, mellyek az ő fontos hivataljokkal öfvekaptsolva vagynak. Mindazáltal fájdalommal kellett észre vennünk, hogy a nemzetnek nagyobb része ezen pontom eránt, valamint egyéb fok dolgok eránt való hasznos tésünket balra magyaráta, és magával el-hitette, hogy a fenn nevezett *Seminariumban* való egyetlen egy theologiai oskolának felállítása új tanításnak behozására tésőzna, melly a mi szent hitünknek rendjével ellenkeznék, holott ezen *Generale Seminariumnak* meghatározása egyedül abban álla, hogy a mi idvezítő vallásunknak fundamentomi tökéletesen megtisztuljanak. A dolgoknak illyetén állapotjánál, és mivel mindnyájon ezen rendelésnek ellene vóltak, nem állhat-meg többé atyai szívünkkel, hogy hív job-
bá-

bágyinknak lelki-esméretjeket erőltessük, holott azoknak nyúgodalmok és bódogságok, a mi gondviseelésünknek fő tárgya, mellynek mindent fel-áldozni készek vagyunk. Hogy ezen fő pontom eránt, a millyen Vallás, minden búsúlások meg-szűnjenek, jónak tettük lenni az 1786 dik esztendőbeli parantsolat helyébe következő pontomokat adni.

I. A Püspököknek szabad légyen az ő papi nevendékjeiket a Püspöki Semináriumban taníttatni, vagy pedig a *Löveni Generale Seminariumba* küldetni.

II. Mindazáltal mind az Univerfitásban mind pedig a Püspöki Semináriumban lévő Tanítóknak megtiltatik, ollyast tanítani, melly a mi jufsunkkal és felsőségünkkel, jobbágyainknak törvényekkel, az ország szokásával, vagy a Belgiumi Egyháznak szabadságival ellenkeznék: más különben érdem szerént megbüntessenek, és e végre a mi Fiskálisainknak megparantsoltatik, hogy vigyázó szemet tartsanak reája és keményen bánjanak.

III. Az apáturságokban és klastromokban megtiltatik a Filozofiában és Theologiában való tanítás. A klastromoknak nevendékjeik a megyebeli Püspököktől a Püspöki Seminariumba vetessenek-fel, a kik pedig ottan nem halhatják a Theológiát, *Lövenbe* küldetessenek.

IV. Mindazáltal a Püspöki városokban találkozó Szerzetek az ő ifjú Papjaikat a Püspöki Seminariumba küldhetik a *praelectiora*.

V. Egyik jobbágy sem lehet előbb Pappá, míg egy *cursum* a theologiában az Univerfitáson vagy Püspöki Seminariumban el-nem végezett.

VI. A *Löveni Generale Seminarium* mind azoknak fenn fog maradni, a kik ezen az Univerfitáson a Theológiát tanulni kívánják. A mi az 1786dik esztendőben.

tendöbéli Ediktumban a Theologia Tudományjának Stipendiumára nézve meg-határozottatott, a jövőendőben is fenn fog állani, ki-vévén a Stipendiumokat, melyek azoknak a nevendékeknek számokra vagynak, a kik Püspöki Seminariumban tanulják a Theológiát.

VII. A Löweni Universitasnak előbbeni szabadságai tökéletesen helyre-állíttatnak.

VIII. E jelen való rendelés által a 16-dik Oktob. 1786 költ parantsolat tellyefséggel el-töröltetik.

Lengyel ország. A szabad Közönség Kaminjek várából tudósíttatott, hogy az Oroszok minden magazinjokat ki-hordották a szabad Közönségnek tartományjából, és hogy minden seregek ki-takarodtak. Midőn ezen tudósítás az Aug. 5-dikén tartatott gyűlésben olvastatnék, azt adta egyik elő, hogy kommissáriusok által vizsgáltafsék-meg a kár, melyet az Oroszok Lengyel országi mulatások alatt a Lengyel jobbágyoknak okoztak. 7-dikén azon tanátskozáának, meg-engedtefsék é gabonát az Orosz táborba hordani vagy nem; melyre sok vetekedések után a ki-hordatás meg-engedtetett; de oly okkal móddal, hogy csak a határ-szélig legyen szabad azt hordani, a hová az Orosz jobbágyok jöhetnek érette. 13-dikán az a hír érkezvén, hogy egy sereg Török Tatárok egy gabona *transportra* ütöttek, a mellette lévő Lengyel szekerefeket és jobbágyokat le-vágták és a *Dnisteren* túl lévő Lengyel falukat felgyújtották: még azoknak az Uraságoknak is meg-tiltatott tehát egész az Orosz táborig hordatni el-adott gabonájokat, a kik irással kötelezték vólt-le magokat, és csak a Lengyel határig szabad nékiek azt vitetni.

Ugyan az nap a Kaminieki erőlségnek kommandánsa De Vitt Generális a várbéli igazgatásról le-tézetett, 's egyfzersmind azt a törvényt szabták a Rendek, hogy jövőendőben csak született, és az országban

ban jószággal bíró Lengyel, tételsék erősségnek igazgatójává, nem pedig holtig, hanem idő múlva más által váltassék-fel. A kommandánsnak mindenkor Pápista vallásúnak kell lennie és minden időben hadi komissiótól függnie. *De Vitt* Generális azzal vádoltaték, hogy a Cs. K. seregeket szabadon bé-menni engedte a Lengyel földre *Khotimnak* vivására, a nélkül hogy az ő számos feregével ellent-állott volna.

Teként. Pest Vármegye részéről kinek kinek tudtára adatik, hogy jövő Októbernek 8-dik napján, Ketskeméth Városában lévő 10 kortszmák, 2 száz malmok, a' négy országos Vásárbul bé-jövő haszonvételek a' többet ígérőnek árendába fognak adattatni. Ha kinek tehát az efféle árendáláshoz kedve vagyon, az említett napon Ketskeméthen jelenjen-meg, a' hol Tek. Consiliarius Burián Sámuel Ur, úgy mint Királyi Commissárius fogja e dolgot kormányozni. — Kelt Pesthen Aug. 3dik napján 1789.

Hir-adás. Minthogy az egész országban hírtétegetett gyűlésbéli rend-tartás, kiváltképpen N. Pest Városa részéről publikáltatott parantsolat szerint, mindenik ház, mindenik polgár köteles tüzet óltó kánnak szerzeni magának; a T. Közönségnek ez által tudtára adatik tehát, hogy Pesten Jo'sef városában az 5 partsirták utzájában 74 szám alatt tüzet óltani való nagyobb és kisebb kánnak jó fontos talpokbul készítve, a nagyobbak 40 a kisebbek 36 garason minden napon és minden órában a házi gazdánál találtnak.

P E S T E N N,

Nyomtatott Patzkó Ferentz' betűivel.